

Nimic însă.

Să fie oare un act de lipsă de deferență sau o indiferență ne înțeleasă a d-Juî Demetrescu, autorul raportului?

Nu știu ce este, dar greșala e mare și, fără îndoială a ministru Haret va ști să remedieze răul.

Nu voiți să accentuez asupra meritelor lucrărilor literale ale Carmen Sylvei merite azi indiscutabile, dar notez în treacăt că, le-a ajuns Germanilor, ca Suveranul lor să compue o bucată musicală, ca să 'l consacre un mare și genial musicant. *Aegir* să se cînte și aplaude pe scenele cele mari și să se popularizeze, apoi, cu ințeleala fulgerului.

Și Carmen Sylva, care a cântat poporul românesc, pe țeranul român, pe soldatul viteaz de la Plevna și Calafat? Ea, care a zugrăvit acele aquarele minunate, peisagiuri, admirabile în paginile măestrite și magice al *Povestii Peleşului*? Ei, lipsa aceasta de patriotism e dureroasă!

Nu, tinerile generații sătenești, aceia cari nu sunt în contact mai apropiat ca noi cei din orașe, din capitală, de faptele patriotice și mari ale Suveranilor noștri, aceia cari nu pricep că sunt Suverani răi, necapabili, de o înțelepță care nu ese din comun, și totuși, alcătuirea socială face ca ei să fie toleranți și înconjurați de o aureolă, care, precum a zis Voltaire despre Dumnezeu, dacă nu este trebuie inventată, vlăstărilor acestora trebuie să le sădim în suflet respectul, dragostea către Suveranii lor, și cum s'ar produce aceste sentimente mai bine, de cât punându le în mână operele unei Suverane care e miloasă și măreață, patriotă și umană, în toate scrierile sale?

Poesiile și prosa Carmen Sylvei, tradusa deja mai toată în românește, trebuia să fie cartea pe care d. Demetrescu fără a fi fost bănuț de adulator, să o fi pus în capul listei cărților bibliotecii sătenești.

Dacă aceasta este o vină, și capitală a D-luî Demetrescu, apoi și totalul listei ce a presitat D-luî ministru de culte și instrucție publică e defectuos și ca alegere de autori și opere ale autorilor. I. D.

IUBIREA MEA

*Iubirea mea cât e de mare
O știu, precum o știu și eu,
Ți-am spus-o, și o grea mustrare,
Adânc apasă pieptul meu!*

*Am vrut s'alung ori-ce simțire
De glasul tău nimic să știu,
De-a inimei ori-ce pornire,
Eu taină'n sufletu-mi să țiu...*

*Azi dacă plânsul meu te doare
De ce, din cale-mi n'ai plecat?
— Pe veci apus e al meu soare,
Și sufletu-mi indurerat! —*

Elisabeta M. Z. Ionescu.

MEDALIOANE

Al. Băicoianu
Directorul Creditului Urban

De o probitate exemplară, care 'l-a ridicat și în ochii vrășmașilor săi politici, d. Al. Băicoianu, simpaticul și apreciatul director al Creditului Urban, e o figură interesantă sub toate punctele de vedere.

În capul acestei instituții așa de bogate, dispunând de mijloace puternice de presiune sau ingerințe d. Băicoianu a știut să uite că e liberal la cererea poate a unui solicitator de împrumut la Credit, cu credințe politice diferite de ale sale, a știut să-și dea energia numai pentru prosperarea Creditului, care, fără îndoială a și progresat mult sub D-sa.

N'a fost nici o dată în Parlament pînă la ultimele alegeri din capitală, cînd a intrat în Senat, ca reprezentant al colegiului I, în locul regretatului principe Dim. Ghica.

Natură afabilă și blîndă, d. Băicoianu nu are de cât prieten. Δ.

CUM STAM CU AGRICULTURA

II

Mijloace de ameliorare căutate în țară.

Primul mijloc de ameliorare l'am arătat că este de ordine externă și stă în relațiunile bune ce trebuie să întreținem cu o mare putere vecină care să ne ofere piețele ei ca debușeură pentru grânele noastre.

Al doilea mijloc, am zis-o că este de ordine internă și că trebuie căutat între noi chiar.

Înainte de a expune părerile mele în această chestiune fac o mică digresiune ca să 'mi exprim înalta satisfacție ce am avut cînd am văzut în ziarul *Liberalul* de la 29 Ianuarie acest an, un articol economic, de un interes netăgăduit, intitulat *Măsură bune* și semnat H. Fund.

Citindu-l mi-am cimentat mai mult părerile mele asupra mijloacelor de îndreptare ce sunt a aduce agriculturii și am fost mulțumit pînă în adîncul sufletului meu că, în acest vîlmășag de lupte încordate se găsesc încă oameni de bine cari întorcînd pana de la un articol de politică militantă, o consacreză pentru a

scri câte-va paragrafe de idei noi, de studii pline de adevăr și dreptate.

Articolul economic al d-luî Haralambe Fundățeanu, care este un mare proprietar și un eminent avocat care a încercat prin sine însuși practica agriculturii, fiind în capul unei ferme, m'a încurajat în hotărîrea de a arăta în coloanele *Foaietii Populare* părerile mele asupra agriculturii și m'îndrituește a aduce omagiile mele atît ziarului *Liberalul*, organul partidului liberal, care este merit ca pe lângă multe alte fapte mărețe săvîrșite să aducă și ameliorările de care țara simte nevoie, precum și d-luî Fundățeanu care dovedește că, pe cât e bun scriitor pe atît vede de lămurit situația noastră economică.

Am terminat cu digresiunea ce mi-am permis a face și încep acum a arăta al doilea mijloc de ameliorare ce cred că ar trebui adus agriculturii.

Acest al doilea mijloc este variu și multiplu, dupe cum multe și felurite sunt cauzele cari ne fac să suferim.

Și fie-care din aceste cauze este o chestiune de ordine socială ce urmează a se cerceta în parte cu multă înțelepciune și atenție și a'î găsi un mijloc de combatere pe cât de puternic pe atît de eficace.

Pe acest cîmp nemărginit de idei însă se desfașoară ochilor orizonturi vaste de cugetări care, dacă nu sunt bine aprofundate și bine cercetate apoi rațiunea se perde în ele ca într'un ocean fără fund, așa că cele propuse în scris sau verbal rămân fără nici un efect salutar și par doar ultimele eforturi ale omului ce se înneacă.

Noi vom arăta în mod sumar și precis mijloacele practice de îndreptarea reului și cel d'antăiu este, fără îndoială, *munca*. Acest dar divin hărăzit omului, este agentul principal al producțiunii, căci fără a pune în mișcare natura, nimic nu se produce. Munca este isvorul producțiunii al civilizației și bogăției. Ea isvoarăște din năzuința voluntară a omului către o lucrare utilă și productivă și este, prin urmare, încordarea puterii omenești asupra unei ținte de producțiune. Ei bine, tocmai acest isvor de băgăție, munca, la noi în țară se face în mod nesistematic și neproductiv, sau chiar lipsește de a se face în multe părți ale țării.

O dată cu lăsarea în desuetudine a tocmelelor agricole și desființarea legilor de rigoare prin care puterea administrativă putea să silească aducerea la îndeplinire a unui angajament de muncă; prin înființarea de școli mai multe și acordarea de libertăți mai largi; prin intrarea politiceii pînă și în cătunele înfundate în câte o crăpătură de munte, țeranul nostru a înțeles alt-fel toate aceste schimbări în traiul său, i s'a părut că, cu punerea în aplicare a legii agrare de la 1860, pămîntul ce îi se dădea nu va mai avea nevoie a fi lucrat și că natura însăși va colabora la opera guvernului: îi va ara cîmpurile.

Și acei cari n'au uitat că prin muncă se naște virtutea și bogăția, și aceștia sunt așa de puțin la număr, și ei chiar n'au o metodă rațională în cultivarea câmpurilor lor, ei caută numai și numai ca câmpurilor să le dea strictul necesar, ori cum ar fi el.

Munca la noi în țară saș lipsește cu deservărire saș se face fără nici o sistemă care să tindă la îmbunătățirea produselor agricole.

Pentru înlăturarea acestei nenorociri și scoaterea țeranului nostru, talpa și fundamentul țerei, din mizeria care îl coprinde pe zi mai mult, trebuie ca guvernul să vie în ajutor și prin exemple de încurajare a virtuții și muncii să nască iarăși în această nenorocită și așa de numeroasă clasă, simțimentul adormit.

Expozițiunii regionale, cât mai numeroase, la reședința fie-cărei plase ar fi cel mai nimerit mijloc de nașterea năzuinței de a munci mai mult și mai sistematic spre a obține un premiu.

Acolo fie-care locuitor din plasa respectivă să expună o parte a produselor sale, aducând și un certificat de la autoritatea locală, prir. care să se constate cantitatea produsă la X cătățime de pământ. Și o comisiune numită pe județ, să treacă din plasă în plasă, să viziteze expoziția și să decerne premii în bani, instrumente agricole saș în vite, celor cari ar excela.

Atunci se va naște concurența, stimulată de interesul material, și care, cu vremea, se va transforma într'un sentiment mai puțin egoist: dorul de a face ceva bun.

A doua chestiune relativă la muncă e următoarea, iărăși principală: țeranul nostru lucrează 6 luni ale anului, din Martie până în Octombrie, iar în cele alte 6 luni tănjește la gura sobei saș se desfăta la masa murdară a cârciumarului. Nu e numai vorba sfântă a englezilor *Time is money* (vremea e bani) care ar fi în deajuns de puternică ca să ne facă a cugeta la îndreptarea rēului, căci se perde jumătate din viața a 4 milioane de țărani fără nici o producțiune, dar e și altă chestiune aceea că, în aceste 6 luni consumul e mult mai mare ca în cele alte 6 și cele mai multe viții se nasc și se contractează iarna, când, din cauza uritului și lipse de ocupațiune, țeranul nu părăsește cârciuma, unde își cheltue ce a adunat, și cu banii strânși și sănătatea.

Acı, ca remediū, trebuie să ne gândim a'l învăța o meserie, care să 'i fie pe iarnă și un agent productiv și o distracțiune.

Ar trebui ca lucrul manual să fie înscris ca obligatoriu în programele școalelor sătenești, variind după localitate, adică în satele muntoase să se învețe copiii confecționarea obiectelor de lemn, în cele așezate lângă bălți a obiectelor de papură și așa mai departe, iar iarna, învățătorul să cheme la aceste ur-surı manuale și pe adolescenți, și pe părinții acestora.

Ar mai trebui încă, ca statul să oblige pe arendașii săi prin contractele

lor și a căror arendă trece peste cincizeci mii lei anual, a înființa mici ateliere de lucrări manuale potrivite cu regiunea în care se găsesc și care să stea la dispozițiunea întregului sat; iar rezultatele bune să le încurageze prin diferite recompense cum: prime de încurajare, decorații, etc. De dorit ar fi ca semne de distincție să se dea și muncitorului bun, nu numai diplomaților și funcționarilor,

La rigoare dacă necesitatea ar cere imperios, ar fi bine chiar ca la proprietățile particulare a căror arendă trece de 80000 lei să fie obligat arendașul saș chiar proprietarul a întocmi asemenea instalații de profesiunii manuale.

În așa mod, vom vedea în fie-care sat născându-se o mică industrie, primitivă la început, mai mare peste 10 20 ani, devenind cu vremea centre de industrii anumite. Tăranul va fi ocupat, va părăsi cârciuma cu basamacurile ei otrăvitoare, va produce ceva care să 'i aducă în casă câți-va lei pe lună saș își va face cele trebuincioase pentru ai lui.

Aceste două puncte ar putea, unul naște un stimulent pentru muncă, cel alt a face să nu se peară jumătate din vremea de lucru.

În alt numer mă voi ocupa de celelalte cauze și remedii interne.

Const. C. Cârlova.

D'INTRE CULISE

Pe vremuri vechi de tot, pe atunci pe când a avut loc în țara lui Sofocle și a lui Euripide, a lui Terențiu și a lui Plaut cele d'intăi reprezentații de teatru, nu exista despărțitură bine hotărâtă între acei cari *jucau* — între aceia ce numim noi azi actori, și public. Totul se petrecea cam de-a valma, între unii și cei-alții. Și nici nu aveau în teatrul dupe vremea ceea, pricină cari să despărtească actorii de public; ba încă, ar fi fost pricină cari să 'i apropie mai mult, cum era vorba de a face ca acel public să priceapă cât mai mult, să simtă cât mai mult legătura dintre oameni și zei, puterea fatalității, pe care s'a întemeiat multă vreme ideea de teatru. Si folosul era mare pentru public, mai mare mult de cât cel de azi.

A venit o vreme apoi, și nu de mult, când s'a simțit nevoia de a se despărți actorii de public, și s'a inventat pânza care 'i desparte și azi — cortina.

De atunci încoace, actorul pe scenă, când joacă n'are să se ocupe de faptul că 'i stă dinainte oamenii ca și dinsul, și tot așa aceștia n'au să se sinchisească de faptul că acela care 'i stă dinainte, îmbrăcat în hlamidă împărătească, cu coroană pe cap și cu sceptru în mână și poruncește întocmai

ca un împărat să taie și să spânzure, pe drept și pe nedrept, este același individ pe care un ceas două mai înainte l-au văzut pe uliță, în carne și oase tot ca ale lor, cu un tot asemenea palton, pălărie ori baston.

Fără multă teorie și bătae de cap, ese de aci incredințarea că între actor și public și vice-versa, se stabilește nu raport mincinos, alcătuit dintr'o mulțime de minciunile pe care ca să le vedem plătim, și care totuși fac temeliile, și fără de care *teatru* nu s'ar putea face.

De alt-fel însă, nu numai teatrul se bazează în mare parte pe neadevăr. Marele filosof Nordau a arătat de multe ori neadevărul pe care se bazează tot în mare parte și societatea, și lumea întreagă. Neadevăruri mari, minciuni groase și late pe cari Max Nordau le-a botezat «Minciuni convenționale» și pe cari le întrebuițăm în raporturile noastre de toate zilele, și cari țin loc de frunte în adevărul egistenței noastre. S'a obișnuit a se spune că *teatru* este o reducțiune a lumii. Nimic mai adevărat; tot așa nimic nu este mai logic de cât ca neadevărurile lumesti cari trec neobservate între miliarde de ființe, să fie mai bătătoare la ochi, în teatru, între câte-va sute de spectatori, cu atât mai mult cu cât ori și unde minciuna nu e de cât una și aceeași.

Un adevăr constatat este că dacă privim ori-ce obiect pe dos, el ni se înfățișază cu mult mai puține frumuseți de cât privit pe față. Priviți vre-odată sala în care mergeți la teatru, alt-fel de cât o priviți de obicei; urcați-vă pe scenă și priviți în sală. Vă dați seama de ce o să vedeți? Mai întâi pânzările care înfățișază păduri frumoase, castele minunate, palate splendide, ceruri cu nori; toate cele ce vedeți din sală pe scenă înfățișând uși de stejar, oglinzi. Veneziene, căminuri de porțelan, mobile elegante, tot ce se vede atât de frumos și care ne dă atâtea impresii, privite pe dos, sint bucăți de pânză de saci, cu lipituri de jurnale, ținute în picioare de stinghii de lemn de brad; sint uși de carton, oglinzi de scândură, cămine și mobile din cea mai ordinară pânză, adunătură de obiecte fără formă, sau cu forme bizare, făcute anume ca să ne mintă, anume ca să ne facă să ne mințim noi singuri.

Cartonul și scândura de brad înlocuște pe scenă toate scumpeturile pământului; vopsea și pērul luat cu chirie, înlocuște toate frumusețile și cu toate acestea aplaudăm pe vre-un rege ori regină cu coroană de carton cu hlamidă de chembrică, cu sceptru poleit, cu mustățile și barba mincinoase ori cu obraji și buzele roșite, când stând pe un tron cu totul și cu totul de... brad, rostește cine știe ce adevăr pe care regii și reginele adevărate le rostesc rar, sau nici odată.

Alecsandrescu-Dorna